

LIVET

&HOPPET

Tre unga om sina drömmar
och värsta farhågor

Greenpeace, Amnesty,
Läkare utan gränser,
Naturskyddsföreningen
och Lutherhjälpen berättar
om hoppfulla händelser

Så blir det bättre!
13 konkreta tips

Biologen Stefan Edman
tror på framtiden

Finns det hopp i framtiden, finns det kraft i nuet

EN AV MÄNNISKANS starkaste drivkrafter är hoppet. Förlorar vi hoppet så tappar vi till och med lusten att fortsätta leva. Därför måste vi se att det finns mening och möjligheter till en framtid för att livet ska bli uthärdligt.

Hoppet kan se så olika ut. På en resa i Filippinerna nyligen mötte jag Samuel 24 år som seglade turister med sin segelbåt. Vi pratade om hans önskningar om framtiden. Han berättade att han seglade sin båt eftersom det gav en inkomst till hans familj och hans äldre bror som studerade. Nu fanns det bara pengar till en i syskonskaran för att läsa vidare. Samuel väntade på sin tur och såg också fram emot att få gå en utbildning. Han fick mening i sitt arbete genom att han såg möjligheter till förändring inom några år.

Ett annat exempel är organisationen Hand in Hand, där jag genom mitt styrelsearbete fått ta del av hur de fattigaste av de fattiga i Indien får möjlighet till mikrolån och kan starta ett eget företag. Rent konkret går till på följande sätt:

15 kvinnor bildar en självhjälsgrupp som under 100 dagar går igenom en utbildning, visar att dom kan samarbeta och organisera ett regelbundet sparande. Endast kvinnor tränas och får lån: de dricker inte, spelar inte, håller ihop familjen, arbetar hårt och är ansvarstagande. Efter utbildningstiden får kvinnorna ett mikrolån av en bank, vilket gör det möjligt för dem att köpa in en symaskin eller vävstol, hyra en lokal och starta ett eget företag. Genom sin produktion får kvinnorna inkomster som kan skapa ett bättre liv för dem och deras familjer. De kan inom kort amortera sitt lån. Återbetalningen av lån till familjeföretag ligger på fantastiska 99,6 %.

I Indien finns det idag 280 000 kvinnor organiserade i självhjälsgrupper, som har startat eller byggt ut 113 000 familjeföretag och närmare 500 medelstora företag. Ett tiotal indiska banker ställer upp med krediter. (Läs mer på www.handinhand.nu).

Hoppet här i Livet finns hos tre ungdomar från Danderyd och hos några av alla de organisationer som arbetar för en bättre miljö, mänskliga rättigheter eller rättvisare fördelning av resurser. Samt hos biologen Stefan Edman berättar om sin vörndnad för skapelsen och hur vi alla har "stjärnstoff i kinden".

*Staffan Hellgren
Kyrkoherde*

LIVET I DANDERYD NR 1 2008

Redaktion

Staffan Hellgren, kyrkoherde
staffan.hellgren@svenskakyrkan.se

Christina Högberg, informatör
christina.hogberg@svenskakyrkan.se
www.svenskakyrkan.se/danderyd

Ansvarig utgivare

Staffan Hellgren, kyrkoherde
staffan.hellgren@svenskakyrkan.se

Design&produktion

Lind Lewin kommunikation
anna@lindlewin.se

Skribenter

Erika Hedenström, Mia Sjöström

Mönster

Lotta Kühlnhorn

Fotografer

Elliot Elliot, Ester Sorri

Tryckeri

Stockholms Läns Grafiska AB, Danderyd

Svenska kyrkan
DANDERYDS FÖRSAMLING

Mjölkkompisar i Tanzania!

Söndag 13 april är det Tanzania-dag i Petruskyrkan. Klockan 10.00 är det gudstjänst med små och stora med Lisa Axelsson Runeborg, präst. Därefter blir det aktiviteter som på olika sätt berättar om Mjolkprojektet som Danderyds församling stödjer i Moshi. Du kommer bl a få veta hur man gör för att skänka en påse mjölk eller en ko till en familj i Tanzania. Dessutom blir det kyrkkorv, tipsrunda, försäljning av hantverk från Tanzania och mycket annat roligt.

Avskedspredikan

Efter 15 år som präst i Danderyds församling går Ulrica Aspenberg i pension. Välkommen till gudstjänst med avtackning söndag 18 maj 11.00 i Danderyds kyrka.

Kyrkans skatter

Gamla och nya inventarier från församlingens kyrkor finns till allmän beskådan i det nya utställningsskåpet i Danderyds kyrkas kyrkorum. Där kan du bland annat se ett rökelsekar från 1400-talet, en bibelkudde från mitten av 1500-talet och Mariakyrkans dopskål från 1959.

Retreat i Sätträngskyrkan

Lördag 26 april 10.00-18.30. En dag med djupmeditation, mässa och möjlighet till enskilt samtal. Meditation enligt zen kommer att läras ut tillsammans med andliga övningar enligt Ignatius av Loyola. Ledare är Kjell Casserfelt och Monika Regnfors Sjören, präster i Danderyd. Avgift: 200 kr (lunch, middag, kaffe) Anmäl senast 21 april till monika.regnfors.sjoren@svenska kyrkan.se eller 08-568 957 22.

Arbete&Hälsa

Två kostnadsfria lunchföredrag i Andrum i Mörby centrum, plan 5, uppgång Vårdcentralen. Smörgås, juice och kaffe finns att köpa.

Torsdag 10 april 12.00-12.45

Så undviker du vardagsstress
Marianne Wilöf, journalist med inriktning på medicin och hälsa, feng shui-konsult, projektledare för Petrusprojektet m.m.

Torsdag 8 maj 12.00-12.45

Min inre trädgård – hur hittar jag dit?

Monika Regnfors Sjören, präst i Danderyds församling, om Mindfulness och tankens kraft.

Slavhandel på 2000-talet

Lunchföredrag om trafficking med Jonas Trolle, kriminalinspektör på spaningsroteln i Stockholm. Onsdag 9/4 12.00-12.40 i andaktsrummet, Danderyds sjukhus, hus 13, plan 4.

Hallå där:

Lotta Gunnarsson,
församlingsassistent.

Ni inom skolkyrkan inbjuder 7:orna till Schysstvandring i april. Varför då?

– Vi tycker att det är en viktig fråga att ta upp och det är något som vi som kyrka är bra på att samtala om och känner ansvar för.

Vad kommer att hända?

– Det är en vandring där man på olika sätt kommer att få fundera på vad det innebär att vara schysst i världen, i sitt eget sammanhang och mot sig själv.

Hur är man när man är schysst?

– Man behandlar andra som man vill bli behandlad själv.

Vill du veta mer?

Ring 08-568 957 43 eller mejla lotta.gunnarsson@svenskakyrkan.se

se framåt

En blivande sjuksköterska, en polis och kanske ett departementsråd. Vad snurrar i huvudet på tre ungdomar på väg ut i vuxenlivet? Vi frågade Stefanie, Marten och Ellionor vad de hoppas på.

STEFANIE TAGESSON, 18:

– Jag vill bli polis för att hjälpa andra som inte kan hjälpa sig själva. Poliser är en slags idealmänniska som hjälper samhället, säger Stefanie Tagesson.

Viljan att hjälpa andra växte fram under föräldrarnas skilsmässa när hon var barn. Så ensam som hon kände sig då skulle ingen annan behöva känna sig.

– Tidigare har jag funderat på att bli lärare eller journalist, jag älskar kunskap. Men så har jag kommit i kontakt med polisyrket genom Beckfilmer och min bästa kompis föräldrar som är poliser, och det låter så lockande. Jag tror att det kommer att passa mig, att jag har rätt mentalitet och personlighet. Jag är en öppen person som accepterar andra.

Men det är några år kvar innan Stefanie är gammal nog för att få söka in på polishögskolan. Först ska hon gå klart sista terminen på internationella samhällsprogrammet på Danderyds gymnasium.

– Sen ska jag jobba på Ica och tjäna pengar. Jag är skoltrött nu. Efter det kanske jag åker utomlands. Jag vill också läsa psykologi och religion på universitet. Det är ämnen som formar människan.

Flyttat hemifrån har hon redan gjort, trots sina unga år. Hon är uppvuxen norr om Norrtälje och det blev för långt att pendla när hon kom in på Danderyds gymnasium.

Vad gör du om tio år?

– Jag hoppas att jag är färdig polis och att jag har man och barn. Jag vill gärna ha

barn före trettio. Jag hoppas också att jag då har nått de mål som jag har satt upp för den tidsperioden och inte har något som skaver i bakhuvudet.

Vad tänker du kring problemen som finns i världen? Krig, klimathot, orättvisor, svält... finns det något hopp?

– Det finns både optimister och pessimister och jag är optimist inför framtiden. Jag tror att det finns hopp för allting. Saker går framåt och vi kan lyckas om alla bara hjälper till. Och det har redan blivit bättre och mer demokratiskt i en del länder. Jag hoppas också att det kommer en till supermakt utöver USA – kanske ett asiatiskt land – så att det inte bara är en stor bjässe som bestämmer allting, säger Stefanie.

Hon tror dock att det alltid kommer att

A young woman with shoulder-length brown hair and bangs is sitting on a concrete ledge. She is wearing a black puffer jacket over a grey and white patterned hoodie, black pants, and white high-top sneakers. Behind her is a large, vibrant mosaic wall composed of irregular tiles in shades of orange, red, yellow, and dark blue. The lighting is dramatic, with strong shadows on the wall and ground.

”Jag hoppas också att det kommer en till supermakt utöver USA – kanske ett asiatiskt land – så att det inte bara är en stor bjässe som bestämmer allting”

”Just nu kan man väl säga att det ser lite mörkt ut. Jag undrar

finnas tvister och orättvisor i världen, med några som har det bättre och några som har det sämre.

– Men jag hoppas att de som har det sämre får det bättre, att fattigdom, svält och mänskligt lidande minskar. Fast jag tror inte på världsfred. Det är alltid någon som bråkar. Ska vi uppnå världsfred måste alla fördomar försvinna, men alla har en så ingrodd mentalitet. Där är jag inte så positiv.

Hur kan du påverka?

– Det jag kan göra är att inte ha fördomar utan acceptera andra som de är. Det är med fördomar som allting börjar, anser jag. Men om jag accepterar dig oavsett vilken religion eller åsikt du har så kanske även min omgivning kan bli påverkad. Det kan bli en god trend som sprider sig. Jag känner ingen hopplöshet. Jag är positiv och tror på människans godhet.

MARTEN CARLBORG, 18, går även han på internationella samhällsprogrammet på Danderyds gymnasium och är klasskamrat med Stefanie. Han bor i Täby tillsammans med sina föräldrar och en lillebror. Efter gymnasiet vill han ta minst ett sabbatsår och tänker att han ska jobba heltid på det nuvarande extrajobbet på Hemköp i Mörby centrum.

Och sen då? Vad vill du bli?

– Det har jag funderat på väldigt länge. Jag vill jobba med internationella frågor på ett departement, eller något liknande. Det är det som lockar mest. Jag är intresserad av hur andra länder styrs, är insatt i nutidsfrågor och följer med i nyheterna.

Nyheterna nuförtiden handlar mycket om klimathotet. Vad tänker du om det?

– Många säger att alla naturkatastrofer, som orkaner, tsunamis och jordbävningar, är en effekt av klimatförändringarna. Jag vet inte vad jag ska tro där. Världen går mot förändringar i klimatet, men de behöver inte alla vara dåliga, säger Marten Carlborg.

– Genom historien har människan stått

inför olika problem som man har lyckats lösa. Vi får större och större problem men också större och större kunskap. Idag är det fler som utbildar sig under längre perioder på högskolan än förr. Jag tror att den nya generationen kan fixa problemen. Men troligtvis kommer det att krävas fler katastrofer innan vi förstår att vi måste ta itu med det här och göra något för att rädda jorden.

Andra problem i världen, som krig, fattigdom och flyktingströmmar, tror han kommer att bestå. Världen har alltid, och kommer alltid, att se ut så.

– Det kan inte finnas en värld utan konflikter, jag tror att vi människor har det inom oss, vi kan inte komma överens. Men jag hoppas att fler kan lösa sina konflikter utan vapen så att inga liv går till spillo.

Hur ser ditt eget liv ut om tio år?

– Jag har kanske familj och barn och så har jag satsat på ett stadigt jobb och bor i ett eget hus. Jag hoppas att jag har ordning på mitt liv – det är min största förhoppning.

Någon stress inför framtiden känner han inte.

– Det känns lugnt. Det ska bli kul att se vad livet har att erbjuda. Men jag vet inte, kanske oron kommer senare när studenten närmar sig.

ELLIONOR HUSS, 21, är från Enebyberg. Hon läser till sjuksköterska och går sista terminen på Sofiahemmets högskola.

– Jag har alltid varit intresserad av att arbeta med människor och sjukvård, och både min syster och mina mostrar är sjuksköterskor.

Just nu gör hon praktik på en avdelning på Danderyds sjukhus där personer med förvärvat hjärnskada rehabiliteras.

– Det känns jätteroligt att komma ut och arbeta. Och lite nervöst. Jag längtar efter den dagen då jag känner mig trygg i min yrkesroll, det brukar ta något år.

Hur ser ditt liv ut om tio år?

– Då har jag nog vidareutbildat mig inom

”Det kan inte finnas en värld utan konflikter, jag tror att vi människor har det inom oss, vi kan inte komma överens.”

Marten Carlborg

vilken värld mina barn och barnbarn kommer att växa upp i.”

ambulans, narkos, barn och ungdom. Jag kanske är på väg att bilda familj och jag hoppas att jag bor kvar här i Danderyds kommun. Jag vet inte om det är i en lägenhet eller i en villa. Bor jag inte här så bor jag kanske i Skåne. Min pappa är därifrån och jag är där varje sommar.

Och världen, hur ser framtiden ut för den?

– Just nu kan man väl säga att det ser lite mörkt ut. Jag undrar vilken värld mina barn och barnbarn kommer att växa upp i. Hur kommer världen att se ut då? Jag tror ändå att det kommer att vara ungefär som det är nu och inte bli så mycket sämre. Jag hoppas så klart att det ska bli lugnt i världen. Så länge människan hoppas tror jag att det finns hopp.

Men våldet i samhället oroar Ellionor.

– Jag är alltid rädd för att det ska hända något när jag eller mina nära och kära är ute. Det behövs ibland ingenting för att man ska bli nedslagen, det kan vara att man råkar hosta eller sitter på fel säte. Jag har körkort och kör helst hem mina kompisar på kvällen. Vi säger alltid ”ring när du kommit hem” till varandra.

Hur kan du påverka?

– En sak är hur jag uppfostrar mina framtida barn. En annan att jag har engagerat mig inom kyrkan. Det är ett sätt att få dagens ungdomar att tro på sig själva. Att de känner att de är värdefulla, säger Ellionor.

Hennes engagemang i kyrkan började när hon själv konfirmerades. Efter att ha gått församlingens ledarutbildning har hon varit ledare på flera sommarläger, haft vinterkonfirmander och själv hållit i ledarskolan.

– Det har gett mig mycket under de här åren. Jag har utvecklats som människa på ett sätt som jag inte tror att jag skulle ha gjort annars. Förut var jag blyg och tillbakadragen, det är jag inte längre. När jag konfirmerades fick jag känna att jag är värdefull och att alla ska bli omtyckta för den man är. Det är något som jag vill föra vidare.

Ellionor Huss

Det finns olika sorters hopp. Det menar **Eva Benzein som har doktorerat på hoppet.**

– Det ligger verkligen något i att hoppet är det sista som överger människan, säger Eva, docent vid Humanvetenskapliga Institutionen på Högskolan i Kalmar.

Innan hon började forska arbetade hon som sjuksköterska. I jobbet mötte hon cancerpatienter under deras sista tid.

– Trots att de var på väg att dö hade de en sådan kraft och livsglöd. Jag funderade på vad det var jag såg.

För sin doktorsavhandling ”Spår av hopp” intervjuade Eva Benzein friska icke-religiösa personer, friska pingstvännar, onkologsjuksköterskor och döende patienter med cancer.

– Man kan beskriva hoppet som en process som börjar i människans nedärvda vilja att leva. Hopp är kopplat till livets mening. Det ger oss energi att tänka framåt och ta beslut.

För pingstvännarna var hoppet starkt knutet till deras tro.

– Det som bar dem genom livet var att leva i harmoni med Gud i livet efter detta.

Hoppet tar sig olika skepnader. Man kan hoppas på något eller vara i hopp. Att hoppas är en yttre process då man ställer sitt hopp till ett mål i framtiden. Är man frisk tänker man långt fram. Är man döende handlar det om konkreta mål – som att hoppas på att man ska orka ta emot besök.

– Att vara i hopp är en inre process. Det är en känsla som ger trygghet och harmoni. Man har försonats med tanken på att man ska dö. Men det förändras – ena dagen kan man vara i hoppet, men nästa dag kan dödsångesten komma krypande igen.

blir det b

Så säger de som arbetar för framtiden:

DAN SEMAND,
LÄKARE UTAN
GRÄNSER

Vad är det mest positiva som har hänt under 2007?

– Den största framgången, varje år, är när

vi kan lämna ett land för att vi inte behövs där längre, säger fransmannen Dan Semand som är generalsekreterare för Läkare utan gränser i Sverige.

– Det betyder att katastrofstadiet är över och att regeringen eller någon annan organisation har tagit över sjukvården på en mer långsiktig basis. Förra året kunde vi till exempel lämna Rwanda, Armenien, Benin, Peru och Angola.

Hur ser du på framtiden?

– Det är positivt att nyheter färdas så snabbt idag. Det gör att världen kan göra något på ett tidigt stadium åt de konflikter som blossar upp. Sådana mänskliga konflikter tror jag att vi kommer att kunna kontrollera. Då är det värre med klimatförändringarna som för med sig fler och större naturkatastrofer. Den senaste översvämningen i Bangladesh drabbade 20 miljoner människor – det är fler än två gånger Sveriges befolkning. Då är det svårt att räkna till och arbeta effektivt, säger Dan Semand.

– Läkare utan gränserns största utmaning på fältet är att vinna tillbaka förtroendet för oss som den oberoende och neutrala organisation som vi är. Vi har blivit

sammanblandade med militären eftersom även den på senare år har börjat göra humanitära insatser för att vinna folkets sympatier. Militären både bombar och delar ut mat, och om du varken kan läsa eller skriva är det inte alltid lätt att skilja en vit lastbil full med vapen från en vit lastbil full med mediciner.

Kan en människa göra skillnad?

– Förändring är en fråga om inställning och varje människa kan bidra. Du behöver inte resa utomlands eller ge tio år av ditt liv, du kan bidra på hemmaplan. Redan en timme av din tid är mycket. Här på Läkare utan gränser har vi volontärer på kontoret som hjälper till med tackbrev, posten och annat. Det sparar pengar som vi kan använda på fältet.

LISE BERGH,
AMNESTY

Vad är det mest positiva som har hänt under 2007?

– För första gången röstades en resolution

fram i FN:s generalförsamling om att det inte får ske några avrättningar. Det har aldrig hänt tidigare, säger Lise Bergh, generalsekreterare för Amnesty svenska sektion.

– 104 länder röstade för, 29 länder lade ner sin röst och 54 var emot – bland annat USA, Iran och Kina. Resolutionen är moraliskt bindande för dem som skrivit

under och idag har totalt 135 länder avskaffat dödsstraffet.

Hur ser du på framtiden?

– När man ser på världen och det som pågår skulle man kunna bli rätt modfärd. Men samtidigt är det så många människor som jobbar för att stoppa kränkningar av mänskliga rättigheter. Det är oerhört hoppfullt. Vi vet att folk blir frigivna på grund av vårt och andras arbete, och våra kort betyder också mycket bland annat för dem som sitter i fängelse. De vet att någon bryr sig och jobbar för att de ska bli fria.

Kan en människa göra skillnad?

– Det spelar roll vad varje individ gör. Varje människa som tar ställning är viktig och har betydelse. Gör du ingenting så blir vi en mindre. En individ kan göra så mycket i det lilla, exempelvis skicka ett protestkort. Och faktum är att många ser Amnesty vykort, inte bara mottagarna. Ta Burma till exempel. Där spreds informationen till människorna i landet bland annat genom de posttjänstemän som hanterade korten.

LENNART DALÉUS,
GREENPEACE

Vad är det mest positiva från 2007?

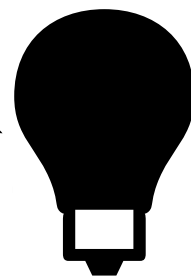
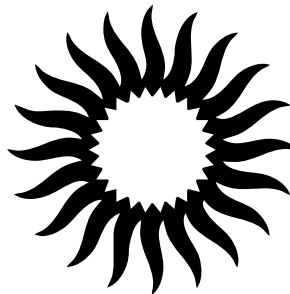
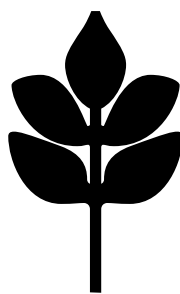
– Att vi har lyckats att flytta fram positionerna i klimatfrågan, säger Lennart Daléus, generalsekreterare för Greenpeace i Sverige.

– Vi kom en liten bit framåt under FN:s

– Vi kom en liten bit framåt under FN:s

ättre?

TEXT MIA SJÖSTRÖM ILL LOTTA KÜHLHORN

klimatkonferens på Bali, på ett övergripande plan. Ett mer konkret exempel är att vi lyckades få OKQ8 att låta bli att introducera palmolja som en ingrediens i "miljödiesel". Det var viktigt.

Hur ser du på framtiden?

– Klimatfrågan kan vi inte tänka bort.

Den kommer att vältra sig över oss. Situationen är allvarlig men inte hopplös. Men jag blir upprörd över att varje regering försöker snacka bort sitt eget lands ansvar. Det här är en fråga om mänsklighetens överlevnad.

Kan en människa göra skillnad?

– Varje människa är en liten, nödvändig pusselbit. Vi måste gemensamt, och var och en för sig, jobba på. Man kan engagera sig politiskt eller i en organisation, till exempel i Greenpeace, och driva på de stora besluten så att de blir rätt.

STEFAN HÅKANSSON, SVENSKA KYRKAN/ LUTHERHJÄLPEN OCH SKM

Vad är det mest positiva som har hänt under 2007?

– I höstas reste jag runt i tsunamidrabbade byar i södra Indien där vi engagerat oss. Överallt frågade jag vad, av all hjälp som de fått, som varit viktigast. Alla svarade utbildning – de kurser i sanitet och mänskliga rättigheter som de gått. Inte nya båtar, nät eller hus, säger Stefan Håkansson, pressekreterare och informatör för

katastrofarbetet inom Svenska kyrkan.

– En tioårig flicka sa: "Tack vare utbildningen i mänskliga rättigheter vet jag att jag är lika mycket värd som min bror, att jag har lika stor rätt som han har att gå i skolan."

Hur ser du på framtiden?

– Det kan kännas hopplost ibland, men jag tror att det går att förändra världen till det bättre. Men i och med klimatförändringarna kommer det att ske fler naturkatastrofer och det kan vi förbereda människor i drabbade områden på, och jobba med katastrofförebyggande åtgärder. Vi i nord har stora möjligheter att förändra vår livsstil så att vi inte förstör för människor i syd.

Kan en människa göra skillnad?

– Många bäckar små... Det går att förändra, men var och en måste själv ta ansvar för exempelvis sin konsumtion. Är vi många som ber om rättvisemärkta varor kan vi få till stånd en förändring.

MÄRTEN WALLBERG, NATURSKYDDSFÖRENINGEN

Vad är det mest positiva som har hänt under 2007?

– FN:s klimatförhandlingar på Bali var väldigt viktiga, även om resultatet inte blev så klart och styrande som vi hade hoppats, säger Märten Wallberg, ordförande i Naturskyddsföreningen i Stockholms län.

– Men att de fick med sig USA och Australien är en stor framgång. Det sänder ut bra signaler till befolkningen i världen att FN är överens om att klimathotet är det viktigaste som vi står inför. Rent generellt börjar miljöfrågorna bli större och människor har börjat förstå att miljön berör allt på alla plan – även ekonomi, politik och våra liv.

Hur ser du på framtiden?

– Jag är hoppfull. Ta hålet i ozonskiktet som exempel. I det fallet kom världen snabbt överens om att förbjuda ämnen som förstör ozonskiktet, och det gjorde skillnad. Även nu finns det möjlighet att komma överens och gå steget längre. Jag tror på människans förmåga att komma till insikt om att det är katastrofläge. Det går inte att fortsätta så här för då överlever vi inte.

Kan en människa göra skillnad?

– Rent pedagogiskt är det tyvärr lättare att förändra sitt beteende om man ser direkta resultat av sitt handlande. Vårt abstrakta tänkande vad gäller miljöproblem är inte det bästa. Men nu börjar vi lägga märke till konkreta konsekvenser av klimatförändringarna och kan göra kopplingar på ett tydligare sätt. Den stora utmaningen är att spara energi, men det finns mycket man kan göra själv som är enkelt. Till exempel att låta bilen stå, släcka lampor och välja livsmedel som inte har producerat så mycket koldioxid – som lamm och vilt istället för nötkött – om man nu måste äta kött.

På nästa sida finns fler enkla tips från Naturskyddsföreningen på vad du kan göra för miljön.

13 sätt att göra skillnad

LÄGG LOCKET PÅ HEMMA

- Om du använder lock på grytor när du lagar mat kan du spara upp till 70 procent av energiåtgången – det är en besparing på 37 kilo koldioxid per år för medelsvensken.
- Om alla hushåll byter ut en glödlampa per rum till en lågenergilampa sparar vi el som motsvarar hushållsel för 70 000 villor. Lågenergilampans livslängd är tio gånger så lång och elåtgången en femtedel jämfört med en vanlig glödlampa.
- Om alla skulle koka sitt vatten med en elektrisk vattenkokare skulle besparingen av hushållsel under ett år motsvara den för 22 000 villor. Varje liter vatten om dagen som kokas så istället för på spisen ger en koldioxidvinst på 17 kilo per år och person.
- En tio minuters dusch om dagen kostar cirka 2 000 kronor per år. Med ett snålspolande duschmunstycke kan du halvera vattenmängden och kostnaden.
- Om du tvättar två maskiner i veckan i 40 grader i stället för i 60 grader kan du spara drygt 100 kilo koldioxid per år.
- Standbyläge på elektriska apparater kan förbruka ca 10 procent av elen i ett hem. Medelsvensken tjänar 35 kilo koldioxid per år på att undvika standbylägen och istället stänga av sina apparater helt och hållet.
- Om du stänger av datorn under 12 timmar varje natt istället för att ha den i standbyläge sparar du ca 10 kilo koldioxid

per år. Tillsammans skulle alla anställda i Sverige på så sätt kunna spara lika mycket elenergi som förbrukas av 4 000 hushåll under ett år.

- För varje grad som du sänker innetemperaturen minskar energiförbrukningen med 5 procent. Medelsvensken sparar 140 kilo koldioxid per år genom att sänka innetemperaturen med två grader.
- Om du lämnar din dagstidning till återvinning sparas 1,5 stora träd per år. Om alla 12 400 hushåll i Danderyds kommun återvinner sin dagstidning sparas 18 600 träd. Det motsvarar en yta på ca 50 hektar.

- Lär dig mer om hur du kan bli klimatsmart och använda energin mer effektivt på Naturskyddsföreningens hemsida www.snf.se.

TA DET LUGNT!

- Om du cyklar till och från jobbet (2x5 km) istället för att köra bil sparar du nästan 5 000 kronor om året och minskar dessutom utsläppen av koldioxid med cirka 700 kilo per år.
- Om alla höll hastighetsgränserna skulle koldioxidutsläppen i Sverige minska med cirka en miljon ton.
- Välj tåg istället för att flyga inrikes. En flygresä på 60 mil ger upphov till utsläpp av närmare 100 kilo koldioxid per person. Utsläppen från en tågresa motsvarande sträcka (där tåget drivs av miljömärkt el) är endast 4 gram per person!

SÅ MYCKET FÖRBRUKAR DU:

Hushållsel

Medelsvenskens förbrukning av hushållsel leder till så här stora koldioxidutsläpp per person och år:

- Belysning: 70 kg
- Matlagning: 52 kg
- Kyl och frys: 70 kg
- Tvätt, tork och disk: 70 kg
- TV, dator, stereo, m m: 87 kg
- Totalt: 349 kg

Vatten ut i avloppet

I genomsnitt använder svensken 200 liter vatten, varav 66 liter varmvatten, om dagen. Av varmvattnet går:

- 60 % till personlig hygien (dusch, bad)
- 25 % till disk
- 10 % till tvätt
- 5 % till städning, biltvätt m m.

KÄLLA: NATURSKYDDSFÖRENINGEN

”Det är svårt att säga vad som är omöjligt, för det som var dröm igår är hopp idag och verklighet imorgon.”

Vad hoppas en präst på?

Livet efter detta?

Vi frågade prästen Jennie Wall.

– **JAG HOPPAS** att samhället ska börja ta unga människors röster på allvar, säger Jennie Wall. Hon är 27 år och har varit präst i ett och ett

halvt år. Det var konfirmationen – en stark upplevelse – som ledde in i kyrkans värld och till prästycket. Hon har arbetat i Danderyd sedan förra våren, främst med ungdomar.

– Jag hoppas också att alla människor ska få möjlighet till utbildning och kunna leva drägliga liv. Den extremt orättvisa fördelningen i världen är nog det som gör mest ont. Att vi, en minoritet i väst, lever på bekostnad av andra.

Men om Gud är god och allsmäktig, varför låter han världen se ut som den gör med alla orättvisor?

– Det är en fråga som jag ofta möter. Men jag har inte något bra svar. Jag tänker att Gud är så mycket större att vi aldrig kan fånga Gud i vårt språk och vårt sätt att ruta in världen. Vi har inte alla svar. Vi förstår inte allt.

– Ibland kan det till och med finnas en befrielse och något hoppfullt i att säga ”jag vet inte”. Man får leva i alla fall. Jag kan till exempel inte se någon mening i när föräldrar förlorar ett barn. Men när det gäller hur världen ser ut så har vi alla ett ansvar för hur vi tar hand om och förvaltar vår miljö.

Ger din tro dig hopp?

– Absolut. Min gudstro handlar om att Gud ständigt är med mig i mitt liv. Jag är inte ensam i de utmaningar som jag möter,

utan det finns någon som delar svårigheterna med mig. Jag kan känna hopp i bön.

Vad betyder det?

– Rent konkret att jag får kraft. Det är själv-själavärdande att be.

Inom kristendomen beskrivs hopp ofta som förhoppningen om att möta Gud i himlen. Men livet här och nu då?

– När det gäller människornas liv här på jorden har man i kyrkans historia pratat mycket om synd. Att det är synd att göra det ena eller andra. Ordet synd betyder egentligen ”missa målet”. Jag tänker att vi är skapade för att leva här och nu och att vi inte ska missa poängen, missa målet, med det. Vi ska ta vara på livet, ta vara på det goda. Men samtidigt är det hoppfullt att det finns något mer efter döden.

Som präst möter du ofta människor i kris och sorg och ska då försöka att förmedla något slags hopp till dem. Hur ser du på det?

– Vad som känns hopplöst i människors liv är så olika. Gäller det sorg, då man förlorat någon, kanske människor kan känna hopp genom att jag förmedlar en föreställning om livet efter döden, att det inte är slutet, att det finns något mer. Även om man själv inte kan tro, så kan det vara skönt att någon annan gör det.

– Och jag känner att det kristna budskapet står för de goda krafterna. Jag kan förmedla att det finns gott i världen och gott i oss människor, att vi inte ska ge upp den tanken. Det kan trösta om man exempelvis har problem i sin relation.

Vad menas med ”tro, hopp och kärlek”?

– Ordens betydelse går i varandra. Att tro är att hoppas, att inte veta. Hoppet är även en drivkraft i kärleken. Och kärlek och tro hör ihop – tron på en relation, på det goda eller tron på en Gud. Det är fina symboler.

A black and white close-up portrait of Stefan Edman, an older man with wrinkles on his face, looking slightly to the right with a subtle smile. He is wearing a dark shirt. The background is a plain, light color.

MÖTET

Stefan Edman:

**härlig är
jorden**

Få vet så mycket om koldioxidutsläpp, global uppvärmning och klimathot som biologen Stefan Edman, men trots det är hans livssyn orubbligt ljus. Han tror att två ting kan rädda oss från katastrofen; kraftfulla ekonomiska och politiska prioriteringar, och vår förmåga att se det förunderliga i tillvaron.

– **NYP DIG I KINDEN**, säger Stefan Edman och ler när Livet träffar honom, där har du stjärnstoff! Vårt DNA är släkt med stjärnorna. Det är inte poesi, det är vad vetenskapen lär oss. Du har rötter djupt i universum.

Tidigare biskopen Martin Lönnebo skriver så här om Stefan Edman i deras gemensamma bok *Jordens och själens överlevnad*: "Om en ängel på uppdrag besöker Vintergatan med vårt obetydliga solsystem och passerar jorden skulle den kunna urskilja en pojke sittande på en klippa på Klädesholmen ut mot västerhavet. Det skymmer och pojken kan se blänken både från Måseskär och Pater Noster, men de vinande, ropande fågelsträcken går inte att urskilja. Gossens namn är Stefan, han kom att älska jorden och havet och han ville ägna sitt liv åt att skydda dem."

– Jag är ganska säker på att ordet "värda" kan härledas ur ordet "vördnad". Den som känner vördnad vill också värda. Därför beror vår framtid på att vi människor

känner hänförelse och förundran över livet, över jorden. Jag tror verkligen att det går en rak linje från förundran till förändring.

Förra året höll Stefan Edman fler än hundrafemtio föreläsningar om klimathotet. Inte helt olikt äldre tiders agitatorer och predikanter är han nästan jämt på resande fot. Han talar med makthavare, företagsledare, professorer, pensionärer och studenter om vikten av minskade koldioxidutsläpp. Och det är bråttom. Forskarna talar om 2015 som en kritisk punkt när det gäller den globala uppvärmningen. Om världens nationer inte lyckats vända utsläppskurvorna så att de börjar gå nedåt 2015 så kan utvecklingen börja skena.

Det är bara sju år till 2015, finns det verkligen hopp om att en katastrof kan undvikas?

– Planeten kommer alltid att klara sig. Många gånger under jordens historia har det varit varmare än idag. Att klimatet växlar är naturligt och planeten anpassar sig. Växter och djur kommer också och går, men evolutionen fortsätter att fungera.

Problemet är alltså inte jordens överlevnad utan om vi, mänskligheten, kommer att överleva en sådan snabb förändring av klimatet som den vi nu står inför.

Det forskarna fruktar, förklarar Stefan Edman, är en ökning av jordens medeltemperatur med ynka två grader. Det skulle innebära en dramatisk förändring av klimatet. Våldiga orkaner kan komma att hyvla av jordens kuster och driva miljontals människor på flykt. Öknar förväntas sprida sig över alla fem kontinenterna. Den metan som finns på botten av djuphaven kan komma att explodera som jättelika bomber, varefter dess molekyler lägger sig som ett tätt kvävande täcke över jorden.

– Det är framför allt de fattiga människor som redan idag är väldigt utsatta som kommer att drabbas. De som inte har möjlighet att bygga in sig, söka skydd. Därför är klimatfrågan en humanistisk fråga, en fråga om solidaritet. I grunden handlar det om vem som har rätt att leva, rätt till liv på jorden. Och hur stor plats en

"I grunden handlar det om vem som har rätt att leva, rätt till Idag tar vissa människor en oerhört mycket större plats på

människa får ta. Idag tar vissa människor en oerhört mycket större plats på jorden än andra.

– Nordamerikanerna står idag för utsläpp av 22 ton koldioxid per capita i atmosfären varje år. Vi EU-medborgare står för 8 ton vardera, medan varje indier står för den avsevärt mindre mängden 1/2 ton. Den som bor i Mali eller Rwanda släpper ut ännu mycket mindre. Vi som bor i det trygga och välbeställda väst bidrar alltså i mycket högre grad än våra fattiga grannar till att göra jorden obeboelig, men det är världens fattiga som drabbas.

– Men visst finns det hopp. 2006, fortsätter Stefan Edman, ungefär samtidigt som Al Gores dokumentär "En obekväms sanning" kom en rapport från den engelske världsbanksekonomen Nicholas Stern. Stern och hans ekonomer räknade på vad det skulle kosta att vända den globala uppvärmningen och vad det kommer att kosta om vi inte gör något. De visade att det inte alls är särskilt dyrt att göra något åt problemet. Omkring en procent (1%) av BNP skulle det kosta att utveckla den teknik och genomföra de strukturförändringar som krävs. Men Sterngruppens uträkningar visade också att ju längre vi väntar desto dyrare blir det, och att om vi inget gör så kommer det på sikt att bli oerhört dyrt. Inom en mycket snar framtid skulle vi ha en världsekonomi i fritt fall, inte olíkt trettio-talets depression. Nicholas Sterns ekonomiska argument har fått världens ekonomiska och politiska makthavare att lystra och börja vidta åtgärder. Det är mycket hoppfullt.

Spelar det egentligen någon roll vad jag som enskild individ gör? Kan en ensam människa

verkligen bidra till förändring?

– Det finns en stark koppling mellan hur etiskt en människa handlar och den politik som förs. För den som bor där det finns väl utbyggd kollektivtrafik så är det till exempel ingen stor sak att ställa bilen, men om det inte går några bussar hjälper det inte hur starka övertygelser jag har, jag måste ändå ta bilen. Därför måste samhället ta ansvar för teknik och strukturer som gör det möjligt för mig som individ att handla på ett sätt som leder till hållbar utveckling. Men politiska och ekonomiska lösningar är heller aldrig tillräckliga. Jag måste också vilja handla solidariskt och ansvarsfullt. Det behövs politiska och ekonomiska initiativ, men det behövs också varma hjärtan.

– I vår bok talar jag och Martin Lönnebo om mänsklighetens överlevnad som en färd i en båt med två åror. Den ena åran är teknik, ekonomi och politik och den andra är etiken och andligheten. Om vi vill komma framåt måste vi ro lika stark med båda årorerna. Med bara en åra snurrar man runt, runt på fläcken. Lika självklart som vi behöver utveckla ny teknik behöver vi utveckla nya sätt att tänka och känna kring vår plats på jorden. Framför allt måste vi överge den föreställning som är så stark i vår västerländska kultur, att jordens väl inte skulle vara samma sak som människans väl. Den tanken ligger bakom all rovdrift på naturen. Vi måste förstås också välja en mer varsam livsstil, och, tror jag, lära oss hitta andra värden i livet än en ständigt ökad konsumtion. Att läsa, gå på teater, lyssna på musik eller ta en promenad i parken har mycket liten negativ påverkan på miljön. Stefan Edman talar mycket om förnöjsam-

het som en väg mot ett mer hållbart liv på jorden för oss alla; att hitta glädje och tillfredsställelse i det man har; i sitt inre, i sina relationer och i naturen, istället för att hela tiden söka nytt, köpa nytt.

– Jag tror att en sådan till synes banal sak som att se stjärnhimlen påverkar oss och ger oss en förmåga till vördnad. Men idag är det många människor som aldrig ser stjärnorna, eftersom de bor i upplysta tätorter. Om man inte får uppleva universums oändlighet och skönhet kan man lätt förledas att tro att det är man själv som är världens centrum. Under stjärnorna känner människan tvärtom att hon tillhör ett stort sammanhang, en uråldrig berättelse.

Martin Lönnebo har sagt i en intervju: "Jag tror amerikanerna skulle bli fullkomligt galna om de inte hade sina kyrkor och svenskarna skulle bli likaledes om vi inte hade naturen."

– Forskarna kallar den indirekta varseblivningen, det vi gör när vi hör sorlet av vatten och hur bladverken susar, för fascination. Och det har en direkt positiv effekt på avspänningen av ett uppskruvat nervsystem. Naturen är gratis losec. Jag tror också att det är i lust och kärlek och glädje som etiken måste ta sin början, och inte i panik eller ångest över allt hemskt som håller på att hända. Skräcken kan naturligtvis leda till förändring, men den är aldrig uthållig, den är aldrig långsiktig. Det som behövs för att orka bidra till en bättre värld är en sorts inre frid som gör att jag sen kan komma i språng med viktiga uppgifter.

Du är biolog och kristen. Många gånger uppfattas vetenskap och tro som oförenliga storheter. Att endera har vetenskapen rätt eller så har religionen rätt. Hur lyckas du förena dem?
– Vetenskap och tro är två språk som båda

liv på jorden. Och hur stor plats en människa får ta. jorden än andra.”

behövs för att beskriva verkligheten. Naturvetenskapen hjälper oss framåt genom att ställa frågor och försöka beskriva det som är för handen, medan religionen försöker uttrycka mysteriet i tillvaron, vördnaden inför detta märkvärdiga att världen finns till. Och de två behöver varandra, en tro utan respekt för vetenskapen blir destruktiv, precis som en vetenskap utan ödmjukhet inför tillvarons skönhet och storslagenhet blir väldigt farlig.

- Gud finns ju inte heller i ett särskilt transcendent rum, långt från människans verklighet. Gud finns mitt i livet, i centrum av det vi upplever; i det förunderliga i att det finns en planet, en levande cell.

Ända säger du att Gud är Någon? Man skulle kunna tänka sig att en biolog skulle ha en mer panteistiskt färgad gudsbild.

- Ja, för att jag är kristen! Jag tror att Gud har ett ansikte och det är Jesu ansikte. Detta ansikte i universum berättar att det finns något mer än materien, att det också finns kärlek och oegennyttan och altruism i världen. Jag kan säga Gud, eller den outgrundlige, eller Någon, men kärlek kan man också säga. Gud är kärlek.

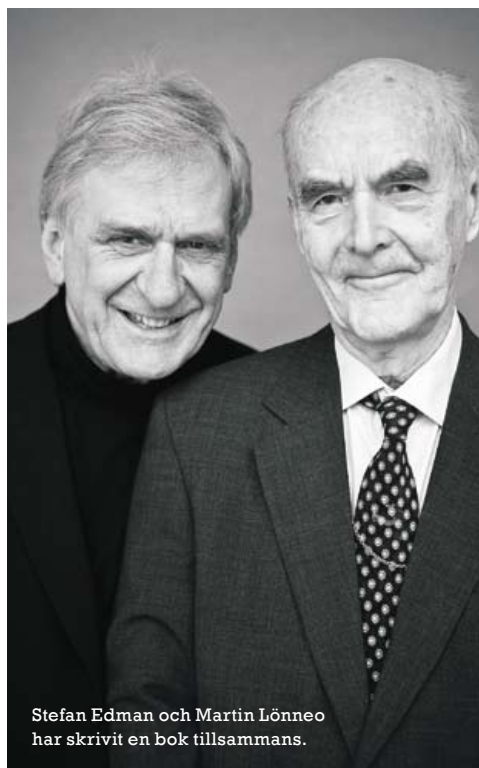
- För mig handlar kristendomen ytterst om att bli mänsklig. Jesus korta liv på jorden handlade om detta. Det var allt han talade om; att vi skulle bli fulla av kärlek, solidaritet, empati och utgivande. Inte att vi skulle bli religiösa.

- Jesus var ju hela tiden snärjd av dogmatiska typer som försökte lägga ut snubbeltrådar för honom och påvisa att han inte hade rätt religion, men Jesus var inte sådan. Tyvärr har ju kyrkan grottat in sig så mycket i alla tankar på en rätt lära. Jag tror att det beror på vår hjärna. Vi är systembyg-

gande däggdjur och älskar att bygga system, och teologin med sina dogmer och lärosatser är ju ett gigantiskt systembygge. Men risken är ju uppenbar, det har ju skynt vad Jesus liv på jorden egentligen handlar om; att bli mänsklig, och insikten att var än det finns rätt och rättfärdighet så är Gud på jorden.

Vilken är trons största gåva till dig?

- Det är ju en stor trygghet, en stor hemkänsla i tillvaron. Att bakom det som tillsynes är väldigt opersonligt och kallt och ödsligt i skapelsen så finns ett hjärta. Det tror jag.

Stefan Edman och Martin Lönnebo har skrivit en bok tillsammans.

Stefan Edman (1946) är biolog och en av Sveriges främsta naturskildrare. Han är flitig föreläsare och krönikör i bland annat miljö- och klimatfrågor, och har skrivit drygt tjugo böcker, till exempel *Jordens sång*, *Vårt hem i universum*, *Jorden har feber* och *Västerut*.

Är nu aktuell på med boken *Förundran, tankar om vår stund på jorden* och *Jordens och själens överlevnad* som han skrivit tillsammans med Martin Lönnebo.

Tilldelades 1997 Årets Väckerklocka, (ett litteraturpris som utdelas av Elin Wägner-sällskapet) och 2004 Harry Martinsson priset.

Gudstjänster påsken 2008

Hoppets högtid

Påsken firas till minne av Jesu lidande, död och uppståndelse. Det är kyrkans största högtid.

Påskveckan inleds med Palmsöndagen, dagen då Jesus tågade in i Jerusalem. Skärtorsdagen firas till minne av att Jesus instiftade nattvarden. Långfredagen är dagen för Jesu lidande och död på korset. Den firas under tystnad och med stillhet i kyrkan. Långfredagen är också en dag för förlåtelse och försoning eftersom kristen tro menar att Jesus dog för människornas skull, för att vi ska få förlåtelse, och han kräver ingenting i gengäld. Påskdagen är en glädjefest. Då firas Kristi uppståndelse. Det är den dag då Maria och Maria från Magdala fann Jesu grav tom; han hade uppstått från de döda. I kyrkan tänds påskljuset som ska lysa ända till Kristi himmelfärdsdag. På Annandag påsk firas minnet av de första mötena med den uppståndne Jesus, då flera människor fick träffa honom och se med egna ögon att det som lät så otroligt var sant.

Att Jesus uppstår, efter att ha dött på korset, är enligt kristen tro ett löfte om att det finns något bortom döden.

Palmsöndag 16 mars

Danderyds kyrka

11.00 Högmässa, Staffan Hellgren.

Djursholms kapell

11.00 Gudstjänst med små och stora, Ulrica Aspenberg, barnkören, Sten Ugglå trumpet.

Enebykyrkan

11.00 Gudstjänst med små och stora, Christina Molin.

Onsdag 19 mars

Enebykyrkan

18.00 Andakt, Fredrik Hesselgren.

Skärtorsdag 20 mars

Sjukhuskyrkan

15.00 Skärtorsdagsmässa, Kjell Casserfelt.

Danderyds kyrka

19.00 Skärtorsdagsmässa, Kjell Casserfelt.

Djursholms kapell

19.00 Skärtorsdagsmässa, Ulrica Aspenberg, Cecilia von Heijne sång, Gunnar Blomström flöjt.

Enebykyrkan

18.00 Getsemanegudstjänst med nattvard, Christina Molin.

Petruskyrkan

19.00 Skärtorsdagsmässa, Magnus Ludvigson, Jennie Wall.

Sätraängskyrkan

19.30 Skärtorsdagsmässa, Staffan Hellgren.

Långfredag 21 mars

Danderyds kyrka

11.00 Långfredagsgudstjänst, Kjell Casserfelt.

Djursholms kapell

11.00 Långfredagsgudstjänst, Ulrica Aspenberg, Kapellkören.

Enebykyrkan

11.00 Långfredagsgudstjänst, Fredrik Hesselgren, Christina Molin, Kerstin Frödin, blockflöjt.

Petruskyrkan

15.00 Långfredagsgudstjänst, Magnus Ludvigson, Jennie Wall, Kerstin Frödin, blockflöjt.

Påskafton 22 mars

Petruskyrkan

23.30 Påsknattsmässa, Magnus Ludvigson, Jennie Wall.

Sätraängskyrkan

23.30 Påsknattsmässa Carl-Åke Söderberg.

Påskdagen 23 mars

Danderyds kyrka

11.00 Högmässa, Stefan Bendtz, Monika Regnfors Sjörén, diakonerna.

Djursholms kapell

11.00 Lena Fagéus, Kapellkören, Sten Ugglå trumpet.

Enebykyrkan

11.00 Gudstjänst, Christina Molin, Fredrik Hesselgren, Lage Wedin, sång.

Annandag påsk 24 mars

Danderyds kyrka

11.00 Sammanlyst till Enebykyrkan.
16.00 Påskmusik.

Enebykyrkan

11.00 Gudstjänst, Fredrik Hesselgren.

Konserter

Passionskonsert

**Söndag 16 mars
16.00 i Petruskyrkan**

Sång och musik inför Stilla veckan.

Påskmusik

**Annandag påsk 24 mars 16.00
Danderyds kyrka**

Mikael Nilsson, trumpet, Ingibjörg Gudlaugsdottir, trombon och Anders Ölund, piano, orgel.

Musikmeditation

**Söndag 6 april 16.00
Petruskyrkan**

Konsertpianist Anna Strååt.
Entré 70 kr.

Konsert

**Lördag 12 april 16.00
Djursholms kapell**

Kapellkören, Cecilia, Ingrid och Ingemar von Heijne.

Musik till vigsel

**Söndag 20 april 16.00
Petruskyrkan**

Sanna Johansson, sång, Joakim Wangendal, trumpet och Anders Ölund, piano/orgel.

Veteran-OD

**Onsdag 23 april 19.00
Djursholms kapell**

Tidigare sångare ur Orphei Drängar med Håkan Sund, dirigent.

Mässor för kör & instrument

**Söndag 27 april 19.00
Danderyds kyrka**

Danderyds kyrkokör med solist, instrumentensemble, Anders Ölund, orgel och Rikard Karlsson, dirigent.

"Hemkomstkonsert"

**onsdag 7 maj 18.00
Enebykyrkan**

Koralkören sjunger sitt konsertprogram från vårens körresa till Prag.

Vårkonsert

**söndag 11 maj 19.00
Petruskyrkan**

Vincent Hashmi, solist, Petruskören och Erna Scherwin, dirigent.

Musik i folkton

**söndag 25 maj 16.00
Sättraängskyrkan**

Vårkonsert.

Vårkonsert

**söndag 25 maj 18.00
Enebykyrkan**

Enebykyrkans kör under ledning av Urban Westerlund.

Förklädd Gud

**Söndag 1 juni 19.00
Danderyds kyrka**

Lars-Erik Larssons "Förklädd Gud" framförs av församlingens körer, solister och orkester under ledning av Rikard Karlsson. Entré 100 kr (vuxna fr o m 20 år).

Följ med till Assisi!

Danderyds församling inbjuder dig till en resa där du får möjlighet att "måla andlighet" i Assisi, Italien. I resan ingår att bo på gästhemmet i klostret hos franciskanersystrarna på Franciscan Sisters of the Atonement, i centrala Assisi.

Fördjupa din andlighet

Akvarellmålandet är ett sätt att närma sig bibelns texter genom meditationer och därefter måla de tankar som växer fram. Det viktiga är inte att måla "vackert" utan att hitta ett sätt som hjälper dig att förstå hur Gud talar till vårt innersta. Det är varken en målarkurs eller bildterapi. Målet är att fördjupa sin andlighet och ge Gud en möjlighet att föra oss vidare på vår väg.

Fakta om resan:

Tid: 23-30 september 2008
Flygresa + buss till och från Assisi - ca 4.300 kr.

Boende/mat: 30 euro/person och natt i dubbelrum. Frukost ingår. Lunch och middag betalar var och en för själv.

Färdledare:

Monika Regnfors Sjören, präst i Danderyds församling med stor erfarenhet av andlig vägledning, pilgrimsvandringar och retreatar.

Lars Paulson, målarledare med erfarenhet av ett stort antal målarresor med olika inriktning både i Sverige och utomlands.

Vill du veta mer mejla monika.regnfors.sjoren@svenskakyrkan.se eller ring 08-568 957 22.

Internationell fest

Lördag 15 maj 17.00 i Danderyds församlingsgård.

För dig som tycker om att möta olika kulturer genom maten, dansen och musiken. Vi gör ett dignande buffébord av det som var och en tar med sig.

Anmäl dig till Inessa Rejer, 08-568 957 21 eller växel 08-568 957 00, senast 13 maj.

Hälsa och läkande i grupp

För dig som är för frisk för sjukvården, men ännu inte orkar delta fullt ut i det vanliga livet, erbjuder vi en grupp med syfte att hitta åter till inspiration och livslust. Ibland behöver vi av olika skäl stanna upp och reflektera kring aspekter i vårt liv för att komma vidare. Du kan vara sjukskriven och/eller behöva ökat stöd av andra skäl. I Projekt Petrus erbjuds du inspiration och kunskap så att du kan etablera nya och goda vanor som gynnar ditt välmående och just din situation.

Tid: Måndagar och onsdagar 9.30-16.00 i Petruskyrkan, Kyrkvägen 27 i Stocksund. Nästa grupp startar den 7/4 t o m 14/5. Den första gruppen är avslutad och deltagarna är mycket nöjda. För anmälan och mer information - ring Carolina Welin, 070-651 10 90.

Platser kvar till Ramundberget

Vi har enstaka platser kvar på konfirmationslägret i Ramundberget 27/7-17/8, 2008. Mer information och anmälan till Rut Niska Säfström, 08-568 957 36.

Välkommen:

BARN

Kyrkans förskola (1-5 år)

I våra hemtrevliga lokaler med fina lekplatser erbjuder vi förskola där musiklek och uteliv är en del av vår profil. Kristen tro finns med på ett naturligt sätt och varje förskola har "sin" präst och musiker som utifrån barnens perspektiv och villkor för samtal om livets viktiga frågor. Heldagsomsorg i Djursholms församlingsgård, Enebykyrkan och Petruskyrkan. Maxtaxa. Ålder: 1-5 år För ytterligare information är du välkommen att ringa förskolechef Elisabeth Klang Mattsson, 08-568 957 16.

Öppen förskola, ålder 0-3 år

Djursholms församlingsgård, onsdagar 12.30-15.00. Petruskyrkan, tisdagar 9.30-12.00. Ansvarig: Ann-Sofi Silander.

Klapp och klang (3-4 år)

Danderyds församlingsgård
Fredag kl. 15.15-15.50
Ansvarig: Erna Scherwin.

Vardagsgudstjänster

Djursholms församlingsgård
Torsdagarna 3/4 och 22/5, 9.30.
Vid gudstjänsterna medverkar Ulrica Aspenberg, präst och vid flygeln Ingrid von Heijne.

Petruskyrkan

Torsdagarna 13/3, 10/4, 15/5, 9.30 med Lisa Axelsson Runeborg.

Söndagsskola

Söndagar 11.00 i Enebykyrkan.
www.kyrkanienebyberg.se

Scouting

En scout lever friluftsliv och lär sig allt från att göra upp eld och knyta knopar till att vara en god kamrat och ha kul tillsammans med sin patrull. Vi träffas i Enebykyrkan. Nyingscout, åk 1-3, måndagar 18.00-19.00, Scout, åk 4-6, tisdagar 18.30-20.00.
www.kyrkanienebyberg.se

UNGDOM

Konfirmation

Vi erbjuder konfirmationsgrupper under både höst-vinter-vår på hemmaplan och läger under sommaren. I slutet av april kommer vår nya broschyr. Information kan du få av församlingspedagog Rut Niska Säfstrom, 070-545 06 49, rut.niska.safstrom@svenskakyrkan.se

Ungdomsmässor

En torsdag i månaden i Petruskyrkan 19.00. 20/3, 24/4, 29/5.

Ungdomskvällar

Olika program och aktiviteter. Varje torsdag i Petruskyrkan 19.00- ca 21.30.
Kontakt: Magnus Ludvigson, 08-568 957 23.

Tonår

Programkvällar för dig som är 13 år och uppåt. Fredag 19.00 i Enebykyrkan.

VUXNA

Gymnastik för äldre

Danderyds församlingsgård måndagar 10.00, Avgift: 130 kr/termin. Ledare: Britt Hellberg.

Ny gymnastikgrupp för äldre

Danderyds församlingsgård onsdagar 10.00, ledare Helene Tham. Avgift: 130 kr/termin. Kontakt: Inessa Rejer 08-568 957 21.

Sorgebearbetning

En samtalsgrupp för stöd i sorg som är öppen för alla, oberoende av livsåskådning. Sjukhuskyrkan, Danderyds sjukhus. Vi erbjuder även grupper för barn. Gunnel Nyqvist, diakon, 08-568 957 02.

Seniorqigong

i Enebykyrkan, tisdagar 11.00 Ledare: Ros-Mari Sandahl Avgift: 100 kr/termin Kontakt: Inessa Rejer, 08-568 957 21.

Lovsång- och bönegrupp

Ett tillfälle då vi ber för vår församling, kyrka och omvärld. Tisdagar 19.00, ojämna veckor, i Vagnslidret Sättraängskyrkan 29/1-6/5. Lennart Rapp, 08-644 48 72.

Kvinnodialog

Söker du efter ett sammanhang för utbyte av tankar om livet, tro och tvivel? Välkommen till vår grupp som träffas i Vagnslidret Sättraängskyrkan 10.00-12.00 följande datum: 29/3, 19/4, 10/5, 31/5. Lisbeth Cassemar, 08-755 86 88.

Män emellan

Samtalsgrupp för män. En plats där man kan byta erfarenheter om livet och om tron.

29/3, 19/4, 10/5, 31/5, 10.00-12.00 i Gula rummet vid Sättra prästgård. Johan Olsson, 753 37 76 eller 070-249 00 75.

TRÄFFPUNKTER

Andrum

Öppen verksamhet med rum för stillhet, enskilda samtal, musiklyssning, lunchföredrag, handmassage m m i Mörby centrum, plan 5, uppgång Vårdcentralen. Måndag, tisdag, torsdag, fredag 12.00-16.00. Klockan 12.15 är det en kort andakt. Kontakta Rut Niska Säfstrom. 08-568 957 36, för mer information.

Afternoon tea

Föreläsningar, andakt och musik. Onsdagar 14.00-15.30 i matsalen på Kevinge äldreboende. Kontakta Rut Niska Säfstrom 08-568 957 36, för mer information.

Aupair meeting/ Mötesplats för barnflickor Djursholms församlingsgård

International group. A place where you can get to know other aupair's, learn from each other, have a coffee and a laugh... Marianne Wilöf will support you in discussions about aupair's work situation. Thursday 7 pm. Contact: Marianne Wilöf, 070-529 69 22.

Djursholms kyrkliga arbetskreter

Intressanta föredrag och trivsamt umgänge vid kaffebordet. Arbetskreter träffas varje måndag 12.00 i Djursholms församlingsgård. Kontakt: Inessa Rejer, 08-568 957 21.

Tillsammans

Intressant program, smörgåslunch och andakt i trevlig samvaro med andra - det är Tillsammans. Träffas 13.00 i Enebykyrkan vid Eneby torg och fredagarna 4/4, 18/4, 2/5, 16/5, 30/5. Kontakt: Inessa Rejer, 08-568 957 21.

Livsglädje

Program, servering och andakt för daglediga. En tisdag i månaden i Enebykyrkan 14.00. Kontakt: Ragnar Karlsson, 08-510 501 73.

Projekt Petrus

Friskvård och rehabilitering i självhjälpsgrupper, yoga/qigong, musikmeditation m m. Måndagar och onsdagar i Petruskyrkan. För mer information kontakta Carolina Welin 070-651 10 90 och Marianne Wilöf 070-529 69 22.

Yoga/Qigong

Onsdagar 9.00-10.00 i Petruskyrkan, drop in från 8.30 då te serveras. 75 kr per gång eller 700 kr för 10 gånger. Kontakta Marianne Wilöf 070-529 69 22 som är instruktör.

SJUNG I KÖR

Läs mer om vår körverksamhet på www.svenskakyrkan.se/danderyd.

Nystartad barnkör i Enebyberg

Enebykyrkans barnkör för dig i åk 1-3 övar på tisdagar 16.00-17.00. Kontakta Jenny Carlsson 0733-62 18 82. Du som vill sjunga i barnkör i Danderyds kyrka är välkommen att kontakta Erna Scherwin, 08-568 957 06.

DU KAN HJÄLPA

Vill du hjälpa flyktingar att känna sig hemma i vår kommun? Svenska kyrkan i Danderyd i samarbete med Danderyds kommun och andra organisationer vill engagera sig i de flyktingar som kommunen tar emot. Kan du tänka dig att vara kontaktperson/familj för en flykting eller flyktingfamilj, god man för ensamkommande barn, hyra ut lägenhet eller del av villa med mera? Kontakta: Lisbeth Cassemar, integrationsombud, 08-755 86 88.

KONTAKTA OSS

Svenska kyrkan i Danderyd
Växel: 08-568 957 00
måndag, tisdag, torsdag och fredag 9.00-12.00
Onsdag 13.00-15.00
Adress: Box 2021,
182 02 Danderyd
Fax: 08-568 957 28
www.svenskakyrkan.se/danderyd

Danderyds församlingsgård Expedition, Klockargårdsv. 2
Gudstjänstinformation
08-568 957 34.

Kyrkogårdsförvaltning
Chef Per Laving,
08-568 957 40, 08-568 957 92.

Informatör
Camilla Belusa
08-568 957 08.

Församlingspedagog
Rut Niska Säfström,
08-568 957 36.

Förskolechef
Elisabeth Klang Matsson,
08-568 957 16.

VÅRA KYRKOR

Altorns kapell, Ymervägen 55, Djursholm, 08-755 44 86,
Danderyds kyrka, Angantyrsv. Danderyd, 08-568 957 64.
Djurholms församlingsgård, Bragev. 32 A, Djursholm 08-568 957 56.
Djursholms kapell, Danav. 9, Djursholm 08-755 37 83.
Enebykyrkan, (samarbetskyrka) Enebytorget, 08-758 66 52.
Petruskyrkan, Kyrkv. 27, Stocksund, 08-568 957 64.
Sätraängskyrkan, Sjöbergsv. Danderyd 08-568 957 64.

Sjukhuskyrkan, Danderyds sjukhus.
Växel: 08-655 50 00
Exp: 08-655 67 79.

Kyrkoherde
Staffan Hellgren, 08-568 957 01, 070-625 13 15.

Präster
Ulrica Aspenberg, 08-568 957 20 070-497 32 14, 08-753 11 99.
Lisa Axelsson Runeborg, 08-568 957 42, 073-637 99 46.
Fredrik Hesselgren, 08-568 957 17, 073-201 94 91.
Magnus Ludvigson, 08-568 957 23, 070-778 77 45.
Monika Regnfors Sjörén 08-568 957 22, 070-740 65 66
Jennie Wall, 08-568 95 719, 070-341 48 32.

Sjukhuspräster
Stefan Bendtz 08-655 51 94, 0740-36 04 23, 08-91 50 75.
Kjell Casserfelt, 08-655 67 46, 070-249 50 77.

Diakonier
Catharina Björnstedt, 08-568 57 29, 070-229 88 76.
Gunnel Nyqvist, 08-568 957 02 070-333 22 28.
Inessa Rejer 08-568 957 21, 070-545 06 42.

Bokning
Dop, vigsel och begravning:
Åsa Ekdahl 08-568 957 10
Samlingssalar Husmor Elisabeth Wiklund (Danderyds förs.gård) 08-568 957 35, 070-221 11 10,
Husmor Lisbeth Spångberg. (Djursholms förs. gård) 070-565 63 66.
Ingrid von Heijne (Djursholms kapell) 070-676 37 83.

” Mitt liv är mitt budskap. ”

MAHATMA GANDHI